

ABIKS TAOTLEJALE

**Põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele
metsasaadustele lisandväärtuse andmise
investeeringutoetus**

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 meede 1.6.1

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS.....	3
I PEATÜKK. TOETUS, TAOTLEJA, TAOTLEMINE	4
MILLEGA ARVESTADA ENNE TAOTLEMA ASUMIST	4
MILLISTE TEGEVUSTE JAOKS SAAB TOETUST	5
MILLISED KULUD EI OLE TOETATAVAD	8
KES SAAB TOETUST TAOTLEDA	10
TAOTLEJALE ESITATAVAD NÕUDED	10
TOETUSE MÄÄR JA SUURUS	11
<i>Millest sõltub toetuse määr.....</i>	<i>11</i>
<i>Kui suur on toetus.....</i>	<i>12</i>
MIDA ON VAJA TAOTLEMISEL ESITADA	12
TAOTLUSE ESITAMINE PRIA-LE.....	14
TAOTLUSE MENETLEMINE PRIAS	14
II PEATÜKK. TEGEVUSED PÄRAST TOETUSE MÄÄRAMIST.....	15
INVESTEERINGU TEOSTAMINE	15
INVESTEERINGUOBJEKTI TÄHISTAMINE.....	16
MUUDATUSED INVESTEERINGU TEGEMISEL	16
MAKSENÕUDE ESITAMINE.....	17
<i>Investeeringut tõendavad dokumendid .....</i>	<i>18</i>
MAKSENÕUDE KONTROLL	19
INVESTEERINGU TEOSTAMISE KONTROLL.....	19
VÄHENDAMINE JA VÄLJAARVAMINE	19
TOETUSE VÄLJAMAKSMINE	20
JÄRELKONTROLL.....	20
NÕUDED TOETUSE SAAJALE	20
TOETUSE TAGASINÕUDMINE	21
SALDODE KONTROLLIMINE	21

SISSEJUHATUS

Käesolev juhend on koostatud selleks, et aidata taotlejat põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsasaadustele lisandväärtuse andmise investeeringutoetuse ettevalmistamisel, investeeringu tegemisel ning toetusraha taotlemisel. Siit leiab ülevaate taotlejale ja taotlusele esitatavatest nõuetest ja toetuse taotlemiseks vajalikest dokumentidest, samuti toetuse saamisega kaasnevatest kohustustest.

Põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsasaadustele lisandväärtuse andmise investeeringutoetus on Eesti maaelu arengukava 2007-2013 (www.agri.ee/MAK edaspidi *arengukava*) meede 1.6.1, mille saamise nõuded, taotlemise ja taotluse menetlemise täpsemad reeglid on kehtestatud põllumajandusministri 27. juulil 2010. a määrusega nr 85 „Põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsasaadustele lisandväärtuse andmise investeeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“ (edaspidi *määrus*). Toetust makstakse Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ja riigieelarvest.

Põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsasaadustele lisandväärtuse andmise investeeringutoetuse eesmärgiks on:

- põllumajandus- ja mittepuiduliste metsasaaduste töötlemise vastavusse viimine turu uuenevate nõudmistega;
- keskkonna- ja energiasäästlikkuse tagamine;
- innovatiivsete investeeringute soodustamine;
- info- ja sidetehnoloogia rakendamise ja levitamise soodustamine;
- biokütuste tootmise ja bioenergia kasutamise edendamine.

Toetust saavad põllumajandustoodete ja mittepuiduliste metsasaaduste töötlejad ja turustajad ning piimandusega seotud tootjarühmad. Kõikidest olulistest kriteeriumidest saate teada juhendi läbilugemisel.

Käesolev juhend ei ole taotluse menetlemisel ja toetuse määramisel juriidiline alusdokument. Selliseks alusdokumendiks on meetme määrus.

Toetuse taotluste vastuvõtu, kontrollimise ja toetuse määramisega tegeleb Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA).

Narva mnt 3, Tartu 51009

Investeeringutoetuste infotelefon 737 7678

Faks 737 1201 | E-post info@pria.ee

Kodulehekülge www.pria.ee, käesoleva meetmega seotud materjal asub aadressil www.pria.ee/toetused/valdkond/tootused/

Meetme määruse leiate aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/104112010010>

Meetme on välja töötanud Põllumajandusministeerium.

Lai 39/41, Tallinn 15056

Tel 62 56 101 | Faks 62 56 200 | E-post pm@agri.ee

Kodulehekülge www.agri.ee

Soovime edu taotlemisel!

I PEATÜKK. TOETUS, TAOTLEJA, TAOTLEMINE

MILLEGA ARVESTADA ENNE TAOTLEMA ASUMIST

Kõigepealt tuleb teil läbi mõelda oma järgmise viie kuni kuue aasta tegevus arvestades, et toetuse abil tehtud investeeringut tuleb säilitada ja sihipäraselt kasutada viie aasta jooksul pärast toetuse viimase osa väljamaksmist. Sellel perioodil ei tohi toetusega soetatud vara maha müüa, rendile anda vms.

Toetust ei saa te kätte kohe toetuse määramise otsustamise ajal, vaid see makstakse välja kolme kuu jooksul pärast investeeringu eest tasumist ja nõuetekohaste maksedokumentide PRIA-le esitamist. Investeeringu tegemiseks ja kuludokumentide esitamiseks on teil aega kaks aastat toetuse määramisest arvates. Seega tuleb investeeringu elluviimiseks vajaminev raha leida esialgu omavahenditest või laenu abil.

Alates 13.06.2011 on võimalik taotleda ka tegevuse **elluviimise rahastamist enne kulutuste tegemist** Täpsemalt on sellest kirjutatud dokumendis 'Tegevuse elluviimise rahastamine enne kulutuste tegemist' <http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/teadmiseks/otka/>.

Oluline on määruse muudatus, mis jõustus 16.04.2012. Selle kohaselt tuleb **kuue kuu jooksul** alates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest teostada investeering mahus, mis moodustab vähemalt 25% kogu investeeringu maksumusest ja esitada selle kohta dokumendid koos kuludeklaratsiooniga PRIA-le.

Seadmete ostu puhul võib kasutada kapitalirenti ehk liisingut. Oluline on teada, et kapitalirenti andjaks võib olla ainult Krediidiasutuste seaduse alusel ja korras tegutsev krediidiasutus või tema konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimiseasutus. Kui investeering on tehtud, kannab PRIA toetussumma liisingufirma arveldusarvele ja selle summa võrra vähendatakse teie maksegraafikus järgnevate perioodide väljaostumakseid.

Kui te kahe aasta jooksul alates toetuse määramisest investeeringut ellu ei vii ja sellekohaseid kuludokumente PRIA-le ei esita, siis toetusraha välja ei maksta.

Kui olete otsustanud toetust taotleda, siis teadke, taotlemiseks võib vaja minna dokumente, mille hankimiseks tuleb varuda aega.

Hoone või rajatise, sinna juurde kuuluva juurdepääsutee, veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemi, reoveepuhastussüsteemi ning elektrisüsteemi ehitamise ja nende juurde kuuluvate seadmete ostmise (kui need on ehitusprojekti ette nähtud) puhul tuleb alustada projekti tellimisest ja projektile vajalike kooskõlastuste hankimisest. Milliseid kooskõlastusi on vaja, määratakse ära projekteerimistingimustega, mida väljastab kohalik omavalitsus, kes annab hiljem ka ehitusloa.

Hinnapakumise jaoks on vaja saata investeeringuobjekti või teenuse pakkujale (seadmete müüjale, ehitiste ehitajale, omanikujärelevalve teostajale või ettevalmistavate tööde puhul projekteerijale) vabas vormis koostatud pakkumiskutse. Tingimused, millele investeering peab vastama, tuleb kirja panna pakkumiskutse tehnilisse spetsifikatsiooni. Tehniline spetsifikatsioon koostage selliselt, et kõigile pakkumiskutse saanud hankijatele oleks loodud võrdsed võimalused ning neil oleks võimalus ka sisuliselt vastata. Investeeringuobjekti kohta on vaja vähemalt kolme erineva pakkuja hinnapakumist,

kui investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus ületab 30 000 eurot. Kui investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus ei ületa 30 000 eurot või kui asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse pakkuja, peab taotleja olema investeeringuobjekti kohta saanud vähemalt ühe hinnapakkumuse.

Hinnapakkumised peavad olema võrreldavad ja kajastama objekti tehnilisi näitajaid. PRIA kontrollib, et väljavalitud hinnapakkumine ei oleks põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse ja investeeringuobjekti eest tasutava hinnaga.

Investeeringutoetuse eest ostetavate kaupade ja teenuste päritolumaa osas ei ole piiranguid. Kui taotlejaks on suurettevõtja, siis peab tegemist olema uute, st kasutamata seadmetega, mis peab selguma ka hinnapakkumiselt. Hinnapakkumistele ei kehti allkirjastamise nõuet, kuid oluline on, et hinnapakkumine oleks suunatud teile. Lubatud on ka hinnapakkumiste küsimine e-posti teel.

Kui teile tundub dokumentide täitmine keerukas ja vajate abi, siis soovime pöörduda tunnustatud nõuandekeskuse poole või leida koolituse läbinud konsulent. Kuna PRIA ülesandeks on vastuvõetud taotluste kontrollimine ja hindamine, siis ei saa PRIA töötajad taotlejaid abistada dokumentide sisulisel koostamisel.

Nõuandekeskuste ja konsulentide kontaktandmed leiate PIKK-portaalist <http://www.pikk.ee> ja <http://www.pikk.ee/est/Konsulendid/>

või nõuandesüsteemi koordineeriva keskuse telefonil 7313650.

Toetust saab taotleda PRIA väljakuulutatud taotlusvooru perioodil. Taotlusvoorude ajad ja taotluste esitamise kanalid kuulutab PRIA välja Ametlike Teadaannete ning oma kodulehe vahendusel.

Taotluse esitamise ajaks peavad kõik nõutavad dokumendid olema olemas ja õigesti täidetud. Kui teil ei õnnestu taotluse esitamise ajaks kõiki vajalikke dokumente kokku saada, siis soovime planeerida taotluse esitamise järgmise taotlusvooru.

MILLISTE TEGEVUSTE JAOKS SAAB TOETUST

Toetust võib taotleda järgmiste tegevuste kohta, kui investeeringuobjekt asub Eestis:

1. toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku seadme ja tehnoloogia ostmise, paigaldamine ja rakendamine;

Toetatakse investeeringuid, mis on ette nähtud toiduks või söödaks kasutatava lõpptootme tootmise edendamiseks. Tehnoloogia ostmise, paigaldamise ja rakendamise all peetakse silmas investeeringut immateriaalsesse varasse EÜ komisjoni määruse nr 70/2001 artikli 2 punktis 11 sätestatud tähenduses, ehk investeerimist tehnoloogiasse patendiõiguste, litsentside, oskusteabe või patentimata tehnilise teadmiste omandamise teel. Antud tegevuse raames toetatakse ka seadme rakendamiseks vajalike juhtmete, torude jms ostmist ja paigaldamist.

2. toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku lao- või tootmishoone laiendamine ja rekonstrueerimine «Ehitusseaduses» sätestatud tingimustel ja korras;
3. toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku lao- või tootmishoone ning selle juurde kuuluva rajatise püstitamine «Ehitusseaduses» sätestatud tingimustel ja korras;

Suurettevõtja võib toetust taotleda üksnes toiduainete ja sööda tootmiseks vajaliku seadme ja tehnoloogia ostmiseks, paigaldamiseks ja rakendamiseks, kui kavandatava investeeringu tulemusena suureneb kõrgema töötlemisastmega ja lõpptarbijale suunatud toodete osakaal ettevõtja kogutoodangus ning eksporditavate toodete mahu

4. toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku tarkvara ning info- ja sidetehnoloogilise seadme ostmine, paigaldamine ja rakendamine;

Toetatava tegevuse puhul antakse toetust tarkvara ning info- ja sidetehnoloogiliste seadmete ostmiseks, paigaldamiseks ja rakendamiseks. Toetatakse näiteks e-äri rakenduste, eritarkvara ja -seadmete soetamist ning veebilehe loomist. Eritarkvara ja -seadmete all peetakse silmas spetsiaalselt taotleja vajadusi silmas pidades välja töötatud info- ja sidetehnoloogilisi lahendusi, mis on vajalikud taotleja tootmistevõime läbiviimiseks, sealhulgas tootmises kasutatavate masinate ja seadmete rakendamiseks. Määruse § 5 lõike 4 punkti 7 kohaselt on standardtarkvara, -arvutustehnika ja -sidevahendite, sealhulgas mobiiltelefonide ostmise kulud selle toetuse raames abikõlblikud ei ole. Standardtarkvara, -arvutustehnika ja -sidevahendite all peetakse silmas sellist tarkvara, arvutustehnikat ja sidevahendeid, mis ei ole väljatöötatud spetsiaalselt taotleja tootmistevõimust silmas pidades, vaid on valmislahendustena kättesaadavad.

5. toiduainete ja sööda või toiduks ja söödaks mittekasutatavate põllumajandustoodete töötlemiseks vajaliku puhastusseadme osaks oleva seadme ostmine, paigaldamine ja rakendamine ning puhastusseadme osaks oleva rajatise püstistamine, laiendamine ja rekonstrueerimine «Ehitusseaduses» sätestatud tingimustel ja korras;

Toetatava tegevuse raames toetatakse investeeringuid, mis on ette nähtud puhastusseadme osaks oleva seadme ostmiseks, paigaldamiseks ja rakendamiseks ning puhastusseadme osaks oleva rajatise püstistamiseks, laiendamiseks ja rekonstrueerimiseks „Ehitusseaduses“ sätestatud tingimustel ja korras. Toetatakse ka seadme rakendamiseks vajalike juhtmete, torude jms ostmist ja paigaldamist.

6. toiduks või söödaks mittekasutatavate põllumajandustoodete ja mittepuiduliste metsasaaduste töötlemiseks vajaliku seadme ja tehnoloogia ostmine, paigaldamine ja rakendamine;

Toetatakse investeeringuid sellise tootmise edendamiseks, mille lõpptoode ei ole toiduks või söödaks kasutatav. Mittepuiduliste metsasaaduste hulka kuuluvad kõik puitu mittesisaldavad metsasaadused. Tehnoloogia ostmise, paigaldamise ja rakendamise all peetakse silmas investeeringut immateriaalsesse varasse EÜ komisjoni määruse nr 70/2001 artikli 2 punktis 11 sätestatud tähenduses, ehk investeerimist tehnoloogiasirdesse patendiõiguste, litsentside, oskusteabe või patentimata tehnilise teadmiste omandamise teel. Antud tegevuse raames toetatakse ka seadme rakendamiseks vajalike juhtmete, torude jms ostmist ja paigaldamist.

7. toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku seadme ja tehnoloogia ostmist, paigaldamist ja rakendamist alkoholi töötlemise korral toetatakse üksnes puuvilja- ja marjaveini ning piirituse puhul;

8. suurettevõtja võib toetust taotleda üksnes punktis 1 sätestatud tegevuse kohta, kui kavandatava investeeringu tulemusena suureneb kõrgema töötlemisastmega ja lõpptarbijale suunatud toodete osakaal ettevõtja kogutoodangus ning eksporditavate toodete mahu;

Kui taotleja on suurettevõtja, peab toetusel olema Euroopa komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008 artikli 8 lõike 3 kohaselt investeeringu tegemisele ergutav mõju. See tähendab, et suurettevõtjast taotleja kirjeldab täpsemalt määruse lisas 2 toodud vormi kohases äriplaanis, kuidas toetusel on investeeringu tegemisele vähemalt üks komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008 artikli 8 lõikes 3 toodud mõju.

Toetust ei anta kalandus- ja tubakatoodete töötlemiseks ja turustamiseks.

Lisaks on oluline tähele panna, et esimese kolme toetatava tegevuse alt võib toetust taotleda taotleja, kelle ettevõtte on tunnustatud „Toiduseaduse“ või tunnustatud või registreeritud „Söödaseaduse“ alusel ja korras ning kui kavandatava investeeringu eesmärk on:

- toota kõrge müügi- ja ekspordivõime, kvaliteedi ning lisandväärtusega uusi toiduaineid;
- rakendada toidukvaliteedikava;
- tõsta toodangu lisandväärtust;
- tõsta toodangu kvaliteeti ja tagada kvaliteedi stabiilsus;
- tõsta tootmisjõudlust;
- viia ettevõtte vastavusse mahepõllumajandustoodete töötlemise nõuetega;

- kasutada tõhusamalt ära tootmises tekkivaid selliseid tooteid, mis on tehnoloogiliselt seotud põhitoodete tootmisega, ning tootmisprotsessi käigus tekkinud jäätmeid, mis tehnoloogilise protsessi tulemusel või mingil muul põhjusel on kaotanud oma algsed tarbimisomadused.

Neljanda toetatava tegevuse alt võib toetust taotleda investeeringuks, mille eesmärk on:

- parandada kontrolli toodete kvaliteedi üle;
- tagada toidu- või söödaohutus;
- optimeerida kulusid;
- parandada turundust.

Viienda ja kuuenda toetatava tegevuse alt võib toetust taotleda investeeringuks, mille eesmärk on:

- toota põllumajandustoodetest ja mittepuidulistest metsasaadustest kõrge müügi- ja ekspordivõime, kvaliteedi ning lisandväärtusega uusi toiduks või söödaks mittekasutatavaid tooteid;
- toota põllumajandustoodetest, mittepuidulistest metsasaadustest, põllumajandus- ja mittepuidulisi metsasaadusi töötleva tööstuse tootmisjäätmetest biokütust ning võtta kasutusele taastuvenergia, biokütus ja tootmisprotsessi jääkenergia;
- hoida kokku energiat ning säästa keskkonda.

Taotleja peab avalduses näitama, millist eeltoodud ühte või mitut eesmärki kavandatav investeering täidab.

Investeeringuobjekt ja selle alune maa peavad olema taotleja omandis või maale peab olema taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Nõue tuleneb vajadusest tagada investeeringuobjekti sihipärane kasutamine vähemalt viie aasta jooksul investeeringu tegemisest. Seega, arvestades taotluse menetlemiseks (100 tööpäeva) ja väljamaksete tegemiseks (3 kuud pärast kuludokumentide esitamist) kuluvat aega, saab nõutud hoonestusõiguse kestus taotlemise hetkel olla minimaalselt 6 aastat, aga seda vaid juhul, kui investeering planeeritakse teha vahetult pärast taotluse esitamist.

Arvestades, et kavandatav investeering tuleb ära teha kahe aasta jooksul alates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, võib taotlemise hetkel maksimaalselt nõutav hoonestusõiguse kestvus ulatuda kaheksa aastani. Samas võib PRIA nõuda juba väljamakstud toetuse tagasi ja keelduda edasistest väljamaksetest, kui taotleja ei ole suutnud kahe aasta jooksul investeeringut ellu viia ja hoonestusõiguse tähtaeg ei kata enam nõutavat viieaastast perioodi alates viimase toetusosa väljamaksmisest.

Kavandatava investeeringu tegemist ei või alustada varem ja investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval.
--

Lammutamist toetatavate tegevuste hulka ei loeta. Hoone lammutamine on abikõlblik kulutus vaid juhul, kui see on osa ehitusprojektis ettenähtud ehitustöödest (vt edasi abikõlblike kulude loetelu).

Käesolevast meetmest ei saa taotleda toetust põllumajandussaaduste esmatootmiseks tehtavate investeeringute kohta.
--

Lisaks käesolevale toetusele on omatoodetud põllumajandussaaduste töötlemiseks võimalik toetust taotleda arengukava meetmest 1.4.1 „Mikropõllumajandusettevõtte arendamise investeeringutoetus“. Tingimuseks meetmest 1.4.1. taotlemiseks on see, et ettevõtja müügitulust üle poole moodustab

põllumajandustootmine või omatoodetud toodangu töötlemine. Loe täpsemalt aadressil: <http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/taimekasvatus>.

Samuti on võimalik põllumajandussaaduste töötlemiseks toetust taotleda arengukava meetmest 3.1 „Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetus”, kust saab toetust taotleda põllumajandussaaduste töötlemiseks sel juhul, kui taotleja ei ole põllumajandustootja meetme 1.4.1 tähenduses ega ka põllumajandussaaduste töötlemise meetme 1.6 tähenduses. Loe täpsemalt aadressil: <http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/kulaeluarendamine>.

MILLISED KULUD ON TOETATAVAD

Toetatava tegevuse abikõlbliku kulu moodustab investeeringuobjekti maksumus, mis koosneb investeeringuobjekti väljavalitud hinnapakumuse maksumusest, abikõlbliku investeeringuobjekti tähistamiseks vajaliku sümboolika maksumusest ja nendega kaasnevast tagastamatust käibemaksust.

- Tootmishoone püstitamiseks toetuse taotlemise korral peavad toetatava tegevuse abikõlblike kulude maksumusest vähemalt 40% moodustama seadme ja tehnoloogia ostmise, paigaldamise ja rakendamise kulud.

Kõik abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud, selged ja üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks.

MILLISED KULUD EI OLE TOETATAVAD

Abikõlblikud ei ole järgmised kulud:

- jaekaubandusega seotud kulud, mis tehakse otseselt jaekaubandust edendava tegevuse elluviimiseks
See tähendab, et selle ettevõtja, kes lisaks põllumajandustoodete ja mittepuiduliste metsasaaduste töötlemisele tegeleb ka jaekaubandusega, kulud, mis on tehtud müügikoha ruumidele ja sisseseadele või muudele otseselt jaekaubandust edendavatele tegevustele, ei ole selle toetuse raames abikõlblikud.

- tasu taotleja enda või tema töötaja tehtud töö eest;
- veovahendi ja selle haagise ostmise kulud, välja arvatud veovahendile paigaldatava sellise seadme ostmise kulud, mille eripära tuleneb taotleja töödeldavast tootest;
- sellise seadme ja tehnoloogilise liini ostmise kulud, mida kasutatakse toetusega hõlmamata toodete töötlemiseks;
- kulutused selliste toodete töötlemisvõimsuse suurendamiseks, mille normaalse turuväljundi olemasolu ei ole võimalik tõendada;

Turuväljundi hindamisel arvestatakse asjakohase toote hindu, tootmiskahtusid ja tarbimist Eesti ja EL-i turul, samuti asjakohaseid ekspordi- ja impordinäitajaid; tootel peab olema potentsiaalne turg. Normaalset turuväljundit ei ole näiteks tootel, millele investeeringutoetuse taotlemise ajal EL-i ühise turukorralduse raames on kehtestatud tootmise piirang või rakendatakse kasutus- ja eksporditoetusi või kohaldatakse turult kõrvaldamist. Vajadusel on PRIA-l õigus taotlejalt nõuda täiendavaid dokumente, millega tõestatakse toodetavate toodete turuväljundi olemasolu.

- standardtarkvara, -arvutustehnika ja -sidevahendi, sealhulgas mobiiltelefoni ostmise kulud;
- kasutatud seadme ostmise kulud juhul, kui taotleja on suurettevõtja või kui nimetatud seade on toodetud rohkem kui kolm aastat tagasi, selle ostmiseks on saadud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi ning nimetatud seadme hind ületab selle turuväärtust ja on uue samaväärse seadme hinnast kõrgem;

Kasutatud seadmete ostmine on abikõlblik, kui taotleja on mikro-, väikese- või keskmise suurusega ettevõtja, ostetava seadme ostmiseks ei ole varem saanud EL-i, siseriiklikku või välisabi toetust või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi ning selle hind ei ületa selle turuväärtust ega samaväärse uue seadme hinda. Ostetav kasutatud seade peab olema toodetud vähem kui 3 aastat tagasi. Antud nõude eesmärgiks on tagada, et ostetav kasutatud seade oleks piisavalt uus, et aidata taotlejal oma tegevust uuendada.

- lihtsa asendusinvesteeringu tegemise kulud pärast samalaadse põhivara kasuliku elua lõppemist;
Lihtsaks asendusinvesteeringuks loetakse investeering, mille abil asendatakse olemasolev hoone või selle osa või masin või seade uue ajakohastatud hoone või selle osaga või masinaga või seadmega ilma tootmisvõimsust 25% võrra suurendamata või tootmise laadi või kasutatavat tehnoloogiat põhjalikult muutmata.

Tootmisvõimsuse arvestamise aluseks on taotlejale kuuluvate sama liiki masinate või seadmete tootmisvõimsus kokku.

Asendusinvesteeringuks ei loeta:

vähemalt 30 aasta vanuse hoone täielikku lammutamist ja asendamist ajakohastatud hoonega ega hoone põhjalikku uuendamist, kui tegevuse kulud moodustavad vähemalt 50% uue samaväärse hoone väärtusest.

üle kümne aasta vanuse seadme ja tehnoloogia asendamist uue seadme ja tehnoloogiaga.

Tootmisvõimsuseks loetakse taotlejale kuuluvate sama liiki seadmete tootmisvõimsus kokku.

- lepingu sõlmimisega, intressiga, kindlustusega jms seotud kulud;
- liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest läinud üle toetuse saajale;
- tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse või kustutatakse mingil muul moel ning mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või mis on ebaoproportsionaalselt suur kulutus tegevuse mis tahes osale;
- käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist «Käibemaksuseaduse» alusel;
- rendi-, kütuse-, koolitus-, side- ja veo- või sõidukulud, muud üldkulud ning töötasu;
- sularahamakse, teenustasu pangatoimingute eest, intress, tagatismakse ja finantsteenustega seotud muu kulu;
- maa ja olemasoleva hoone ostmise ja rentimise kulud
- õigusteenuse ja raamatupidamisteenuse ning teostatavusuuringu kulud;
- reklaamikulud;
- notaritasu;
- riigilõiv, trahv, finantskaristus ja kohtumenetluse korral menetluskulud;
- toreduslikud kulutused «Tsiivilseadustiku üldosa seaduse» § 63 tähenduses ja muud majanduslikult ebaotstarbekad kulud;
Kulutused on toreduslikud, kui nendega taotletakse peamiselt eseme mugavust, meeldivust või ilu.
- keskkonnamõju hindamisega või detailplaneeringu koostamisega kaasnevad kulud;
- hoone lammutamisega seotud kulud, kui need ei ole kajastatud hinnapakumuses ja hoone lammutamine ei ole osa ehitusprojektis ettenähtud ehitustöödest;
- kulud, mis on seotud piima ja piimatooteid jälgendavate või asendavate toodete töötlemise ja turustamisega;
- muud kulud, mis ei ole investeeringuobjektiga otseselt seotud;
- muud kulud, mis on vastuolus Euroopa nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikliga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), artiklis 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumidega.

KES SAAB TOETUST TAOTLEDA

Toetust võib taotleda:

- mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja, kellel oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal vähem kui 750 töötajat ja kelle müügitulu nimetatud majandusaastal oli väiksem kui 200 miljonit eurot, kes töötleb ja turustab Euroopa Ühenduse asutamislepingu lisas 1 nimetatud tooteid või mittepuidulisi metsasaadusi ning nimetatud toodete ja saadustega seotud tooteid ning on nimetatud toodete ja saaduste töötleja ja turustajana tegutsenud taotluse esitamise ajaks vähemalt ühe aasta ning kelle eespool nimetatud toodete ja saaduste töötlemisest ja turustamisest saadud müügitulu kas koos või eraldi moodustas taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal üle 50% kogu müügitulust;
- mittepuiduliste metsasaaduste töötlemise korral võib toetust taotleda üksnes mikroettevõtja.

Mikroettevõtetele need ettevõtted, mis annavad tööd vähem kui 10 töötajale ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot.

Töötajate arv arvutatakse aasta tööühikute (ATÜ) arvu alusel. 1 ATÜ on kogu vaatlusaasta jooksul ettevõttes või selle heaks täistööajaga töötanud 1 isik. Aasta keskmise töötajate arvu (tööühik) arvestamise aluseks on aasta töötunnid, mis jagatakse ühe töötaja normtundidega aastas, milleks on 2 200 tundi. Nende inimeste töö, kes ei ole töötanud tervet aastat, osalise tööajaga inimeste töö olenemata kestusest, ja hooajatöötajate töö võetakse arvesse ATÜ murdosadena. Töötajateks loetakse palgatöötajad, ettevõtte heaks töötavad isikud, kes alluvad ettevõttele ja loetakse töötajaks siseriikliku õiguse alusel, omanikud-tegevjuhid ning ettevõtte korrapärase tegevuses osalevad partnerid, kes saavad ettevõttest rahalist kasu. Töötajate hulka ei loeta praktikante ja üliõpilasi, kes on praktikandi- või kutseõppelepingu alusel kutseoskusi omandamas. Arvesse ei võeta rasedus- ja sünnituspuhkust ning lapsehoolduspuhkust.

TAOTLEJALE ESITATAVAD NÕUDED

Taotleja peab vastama järgmistele nõuetele:

- taotleja on kantud äriregistrisse;
- taotleja töötleb ja turustab Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1 nimetatud tooteid ja mittepuidulisi metsasaadusi ning nimetatud toodete ja saadustega seotud tooteid, on nimetatud toodete ja saaduste töötleja ja turustajana tegutsenud vähemalt taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud ühe majandusaasta ning nimetatud oma töödeldud toodete ja saaduste turustamisest saadud müügitulu kas koos või eraldi moodustas taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal üle 50% taotleja kogu müügitulust;
- taotleja võlakordaja ehk võõrkapitali osakaalu näitaja, mille arvutamisel jagatakse kohustuste summa omakapitali summaga, oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta keskmisena väiksem kui 2 või võrdne 2-ga;

Võlakordaja võib olla suurem kui 2 taimekasvatussaaduste töötlemisega tegeleva taotleja puhul, kelle võlakordaja suurus on tingitud tavapäraselt suurtest lühiajalistest kohustustest, mis moodustavad üle 50% taotleja kohustustest ja tulenevad tema tegevuseks vajaliku tooraine hooajalisest kokkuostmisest. Lühiajalised kohustused on taotleja puhul tavapäraselt suured, kui seda kinnitavad taotleja taotluse esitamise majandusaastale vahetult eelnenud kolme järjestikuse majandusaasta aruanded.

Võlakordaja arvutamisel ümardatakse näitaja väärtus täpsuseni kaks kohta pärast koma.

Kui taotleja on tegutsenud vähem kui kaks majandusaastat, arvutatakse võlakordaja näitaja vaid taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kohta.

- taotleja maksevõime näitaja, mille arvutamisel jagatakse käibevara summa lühiajaliste kohustuste summaga, oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta keskmisena suurem kui 1 või võrdne 1-ga;

Maksevõime näitaja arvutamisel ümardatakse näitaja väärtus täpsuseni kaks kohta pärast koma.

Kui taotleja on tegutsenud vähem kui kaks majandusaastat, arvutatakse maksevõime näitaja vaid taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kohta.

- taotlejal ei ole riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud tasutud ajakava kohaselt;
- taotleja kohta ei ole taotluse esitamise tähtpäevale järgneva päeva seisuga karistusregistrisse kantud karistusandmeid turuinfo esitamise, toidu- ja söödaohutuse, looma- ja taimetervise, loomade heaolu, tarbijakaitse ning keskkonnanõuete rikkumise eest;
- taotleja ei ole saanud ega taotle samal ajal sama investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;
- kui taotleja on saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas;
- taotleja suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust.

TOETUSE MÄÄR JA SUURUS

Millest sõltub toetuse määr

Toetust antakse mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtjale kuni 50% ja suurettevõtjale kuni 25% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest

Määruse § 2 lõike 1 punktis 1 on sätestatud, et toetuse taotlejaks võib olla Euroopa komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008, EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus) (ELT L 214, 09.08.2008, lk 3–47), artikli 2 punkti 7 tähenduses mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja, kellel oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal vähem kui 750 töötajat ja kelle müügitulu nimetatud majandusaastal oli väiksem kui 200 miljonit eurot.

Artikli 2 punkti 7 tähenduses:

1. Mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) kategooriasse kuuluvad ettevõtted, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot.
2. VKEde kategoorias loetakse väikesteks need ettevõtted, mis annavad tööd vähem kui 50 töötajale ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot.
3. VKEde kategoorias loetakse mikroettevõteteks need ettevõtted, mis annavad tööd vähem kui 10 töötajale ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot.

Kui taotleja on saanud sama investeeringuobjekti kohta tagastatavat riigiabi või vähese tähtsusega abi, ei tohi toetuse suurus koos tagastatava riigiabi või vähese tähtsusega abiga mikro- ja väikese suurusega ettevõtja puhul ületada 70%, keskmise suurusega ettevõtja puhul 60% ja suurettevõtja puhul 50% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Kui taotleja on saanud Tallinnas ja Harjumaal asuva sama investeeringuobjekti kohta tagastatavat riigiabi või vähese tähtsusega abi, ei tohi toetuse suurus koos tagastatava riigiabi või vähese tähtsusega abiga mikro- ja väikese suurusega ettevõtja puhul ületada 60%, keskmise suurusega ettevõtja puhul 50% ja suurettevõtja puhul 40% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Kui suur on toetus

Toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta on kogu arengukava programmiperioodi jooksul 1 920 000 eurot.

Tootmishoone püstitamiseks toetuse taotlemise korral on toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta kogu arengukava programmiperioodi jooksul 640 000 eurot.

Samas tegevuskohas ja samal tegevusalal tegutsevad ühte kontserni kuuluvad ettevõtjad või «Konkurentsiseaduse» § 2 lõike 4 tähenduses valitseva mõju kaudu üksteisega seotud ettevõtjad loetakse üheks taotlejaks, kes saab taotleda toetust kogu arengukava programmiperioodi jooksul 1 920 000 eurot ning tootmishoone püstitamiseks toetuse taotlemise korral on toetuse maksimaalne suurus kogu arengukava programmiperioodi jooksul 640 000 eurot.

Valitsev mõju on võimalus ühe või mitme ettevõtja poolt ühiselt või ühe või mitme füüsilise isiku poolt ühiselt teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat, mis võib seisneda õiguses:

- 1) oluliselt mõjutada teise ettevõtja juhtorganite koosseisu, hääletamist või otsuseid või
- 2) kasutada või käsutada teise ettevõtja kogu vara või olulist osa sellest.

MIDA ON VAJA TAOTLEMISEL ESITADA

Taotluse täitmiseks vajalikke vorme saate kodulehelt www.pria.ee/toetused/valdkond/toostused.

Enne taotluse täitmist lugege kindlasti läbi vormide lõpus olevad märkused, sealt saate täitmiseks otseseid juhiseid. Täitke taotlus trükitähtedega. Ridadele, kuhu ei pea midagi kirjutama, märkige sümbol "X".

PRIA kohustus on kontrollida taotleja ja taotluse vastavust toetuse saamise tingimustele ja selleks tuleb esitada järgmised dokumendid:

Taotleja nõuetekohasust tõendavad dokumendid

- avaldus taotleja andmete kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, kui PRIA-st taotletakse toetust esimest korda ning sellist avaldust ei ole PRIA-le varem esitatud
PRIA kliendiks on võimalik registreeruda ka interneti kaudu e-PRIA infoportaalil (<https://epria.eesti.ee/epria>). Samuti on võimalik praegustel PRIA klientidel uuendada oma registriandmeid e-PRIA kaudu.
- vormikohane avaldus ja vormikohane äriplaan (määruse lisa 1 ja lisa 2);
Lisaks esitab taotleja PRIA-le vormikohase avalduse ja äriplaani elektrooniliselt Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormis aadressil andmed@pria.ee. Kui toetust taotleb kontserni kuuluv ematettevõtja või tütarettevõtja, esitab ta toetuse taotlemiseks äriplaani oma ettevõtte, mitte kontserni kohta tervikuna. Enne avalduse täitmist lugege kindlasti läbi avalduse täitmise juhised, mis on toodud vastavate lisade märkustes. Täitmise juhiseiga avalduse vormid on PRIA kodulehel vormdokumentide juures.
- kui äriühingu juhatuse ja nõukogu liikmed on muutunud ning äriregister nimetatud muudatust veel ei kajasta, siis ärakiri asjakohase organi koosoleku protokollist, mille alusel kanne registrisse tehakse, ja ärakiri nimetatud liikmete uuest nimekirjast;
- kui taotleja ettevõtte on tunnustatud «Toiduseaduse» alusel või tunnustatud või registreeritud «Söödaseaduse» alusel, siis Veterinaar- ja Toiduameti (edaspidi VTA) õiend, milles antakse hinnang kavandatava investeeringuobjekti investeeringujärgse nõuetekohasuse kohta.

Raamatupidamise andmed

- taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande ärakiri, mis kajastab tema vähemalt kuue kuu tegevust, kui majandusaasta aruanne ei ole esitatud äriregistrisse;
- kui taotleja kuulub kontserni, siis taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande ärakiri;
- füüsilisest isikust ettevõtja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta bilansi ja kasumiaruande ärakiri.

Kavandatava investeeringuobjekti nõuetekohasust tõendavad dokumendid

- kasutatud seadme ostmise korral seadme hinnapakkuja kinnitus selle kohta, et seade ei ole toodetud rohkem kui kolm aastat tagasi, selle ostmiseks ei ole saadud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi ning nimetatud seadme hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse seadme hinnast madalam; Kui taotleja taotleb toetust kasutatud seadme ostmiseks, peab investeeringuobjekti hinnapakumuse sisaldama ka uue samaväärse seadme hinda
- kui investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus ületab 30 000 eurot, peab taotleja olema investeeringuobjekti kohta saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumuste ärakirja koos tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile, kui investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus ei ületa 30 000 eurot või kui asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse pakkuja, vähemalt ühe hinnapakumuse ärakirja;
- kui investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus ületab 30 000 eurot, tuleb esitada määruse lisas 3 toodud vormi kohane hinnavõrdlustabel, kusjuures väljavalitud investeeringuobjekti hinnapakumuse peab olema objektiivselt põhjendatud;

Hinnapakumised peavad olema võrreldavad ja kajastama objekti tehnilisi näitajaid. PRIA kontrollib, et väljavalitud hinnapakumine ei oleks põhjendamatult kõrge võrreldes turuhindadega ja tavaliselt sarnase tegevuse ja investeeringuobjekti eest tasutava hinnaga. Kui taotleja ei ole saanud nõutud arvu investeeringuobjekti hinnapakumisi, peab seda põhjendama. Lisaks kontrollitakse, et taotleja ja hinnapakkuja ning nende osanik, aktsionär või liige ei oma osalust üksteise äriühingus ega kuulu üksteise juhatusse või nõukokku
- Kui taotleja taotleb toetust ehitise rekonstrueerimiseks, peab investeeringuobjekti hinnapakumuse sisaldama ka uue samaväärse ehitise püstitamise hinda
- toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku lao- või tootmishoone laiendamise või rekonstrueerimise puhul ning toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku lao- või tootmishoone ja selle juurde kuuluva rajatise püstitamise korral ning puhastusseadme osaks oleva rajatise püstitamise, laiendamise ja rekonstrueerimise puhul ärakiri «Ehitusseaduse» kohaselt;
- toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku lao- või tootmishoone laiendamise või rekonstrueerimise puhul ning toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku lao- või tootmishoone ja selle juurde kuuluva rajatise püstitamise korral ning puhastusseadme osaks oleva rajatise püstitamise, laiendamise ja rekonstrueerimise puhul ärakiri ehitusprojekti joonistest ehitise üldvaadete kohta koos ehitusprojekti seletuskirjaga, kui see on nõutav ehitusloa saamiseks;
- ärakiri dokumendist, mis tõendab, et ehitise, mida kavandatakse ehitada, ja selle alune maa kuuluvad taotleja omandisse või on taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, ning ehitise, kuhu toetuse abil ostetav seade paigaldatakse või kus seda kasutatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku lao- või tootmishoone laiendamise või rekonstrueerimise puhul ning toiduainete ja sööda töötlemiseks vajaliku lao- või tootmishoone ja selle juurde kuuluva rajatise püstitamise korral ning puhastusseadme osaks oleva rajatise püstitamise, laiendamise ja

rekonstrueerimise puhul kaasomaniku nõusolek investeeringu tegemiseks, kui investeeringuobjekt, mille kohta toetust taotletakse, asub kaasomandis oleval maal

- keskkonnamõju hindamise aruanne, kui see on nõutav «Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse» kohaselt;

TAOTLUSE ESITAMINE PRIA-LE

Taotleja võib ettenähtud tähtajal esitada ühe taotluse, millega võib toetust taotleda mitme investeeringuobjekti kohta.

Enne dokumentide esitamist kontrollige üle, et kõigil dokumentidel oleksid õiged kuupäevad ja allkirjad, et dokumendid oleksid esitamise hetkel kehtivad ning investeeringuobjekti nimetus ja summa oleks kõikides nõutavates dokumentides sama. Jälgige, et kõigil esitatud dokumentidel oleksid kirjas ettevõtte õiged registreerimisnumbrid, äriühingu esindajate isikukoodid jm. Samuti jälgige, et samad numbrid ühtiksid avalduses, hinnapakumistes ja hinnavõrdlustabelis kirjas olevate numbritega.

Toetuse saamiseks vajalikud dokumendid esitada PRIA keskusesse, aadressil Narva mnt 3 Tartu 51009. PRIA teenindab teid esmaspäeviti kell 8.30-18.00, teisipäevast reedeni kl 8.30-16.00. Taotluse esitamise aja saate eelnevalt broneerida kodulehe www.pria.ee vahendusel või infotelefonil 7377 678. Taotluse vastuvõtuks PRIA keskusel kulub orienteeruvalt kaks tundi, palume selle ajakuluga arvestada. Palume mitte jätta dokumentide esitamist viimasele päevale!

Taotlusdokumentide esitajal tuleb kaasa võtta isikut tõendav dokument (pildi ja isikukoodiga). Kui taotluse toob PRIAsse taotleja esindaja, kel ei ole seadusjärgset esindusõigust, siis peab tal olema kaasas tema volitusi tõendav volikiri.

Veel enne taotluse esitamist tuleb taotlejal lisaks saata toetuse avaldus ja äriplaan digitaalselt täidetuna aadressil andmed@pria.ee.

Et teie saadetud elektroonseid andmeid oleks mugavam leida, siis palume e-kirjas reale Teema (Subject) märkida meetme numbri (meede 1.6.1) ja kliendi nime. Vormid peavad olema täidetud Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus.

Lisateavet saab küsida investeeringutoetuste infotelefonil 7377 678 või saates e-kirja aadressil info@pria.ee.

TAOTLUSE MENETLEMINE PRIAS

Taotluse esitamisel kontrollib PRIA teenistuja, kas kõik vajalikud dokumendid on olemas ja nõuetekohaselt täidetud. Seejärel taotlus registreeritakse IT-süsteemis ja sellele omistatakse viitenumber.

Soovitame taotluse antud viitenumbrit kasutada kogu edaspidises kommunikatsioonis PRIAga – järelpärimistele vastamisel, lisamaterjalide esitamisel, infotelefoniga suhtlemisel jne. See hõlbustab teie taotluse ja sellega seotud materjalide leidmist ja seeläbi kiirendab teile vastamist.

Pärast taotluse esitamist olge kättesaadav juhaks kui otsuse tegemiseks on vaja Teile esitada täiendavaid küsimusi või kokku leppida kohapealse kontrolli aega.

Juhime tähelepanu, et kui esitate PRIAsse taotluse, mis ei ole vormikohane või ei sisalda kõiki vajalikke dokumente, siis on teil võimalus puudused kõrvaldada taotluste vastuvõtuperioodi jooksul - taotlusvooru viimaseks päevaks. Kui taotluste vastuvõtuperioodi kestel taotluses olevad puudusi ei kõrvaldata, võib PRIA jätta taotluse läbi vaatamata (seda ei hakata sisuliselt menetlema).

Kui avastate ise taotluses esinenud vead enne taotlusvooru lõppu, siis võite esitada kirjaliku avalduse taotluse läbivaatamise lõpetamiseks. Seda saab esitada kas postiga või meiliga, mis on allkirjastatud digitaalselt. Taotlusedokumente ei tagastata, kuid taotluse menetlemine katkestatakse ning teil on võimalus esitada uus korrektne taotlus taotlusvooru jooksul.

Taotluses esitatud andmete kontrollimiseks on PRIA-l õigus kasutada teiste andmekogude andmeid (Äriregister, Kinnistusraamat jne). Vajadusel tehakse andmete täpsustamiseks teile järelepärimine või kohapeal eelkontroll. Kontrolli hõlbustamiseks on soovitatav, et kohal oleks ka kontrollitava ettevõtte raamatupidaja. Kontrolli lõppedes täidab inspektor kontrollakti, mille allkirjastavad mõlemad pooled. Taotleja poolt peab alla kirjutama allkirjaõiguslik isik.

Juhime tähelepanu, et PRIA teenistuja ei ole konsulent, seega ei saa ta anda ettevõtjale nõu vigade parandamiseks või dokumentide sisuliseks koostamiseks. PRIA teenistuja ei tea ega saa teile menetluse käigus öelda, kas te saate toetust või mitte, sest taotluste menetlemine veel jätkub ja toetuse saajad selguvad alles peale kõigi taotluste menetlemist ja paremusjärjestuse moodustamist.

Kui kõigi taotluste rahastamise summa **ei ületa** toetatava tegevuse rahastamise eelarvet, rahuldatakse kõik nõuetele vastavad taotlused. Selleks toetatakse taotleja, taotluse ja kavandatava tegevuse nõuetele vastavuse kontroll.

Kui kõigi taotluste rahastamise summa **ületab** toetatava tegevuse rahastamise eelarvet, hindab PRIA taotlusi määruse lisas 4 sätestatud hindamiskriteeriumide alusel enne taotleja, taotluse ja kavandatava tegevuse nõuetele vastavuse kontrollimist. Sellisel juhul koostab PRIA hindamistulemuste alusel taotluste paremusjärjestuse ja kontrollib nõuetele vastavust taotluse puhul, mis kuuluks rahuldamisele paremusjärjestuse kohaselt. Taotluste paremusjärjestuse koostamisel loetakse paremaks kõrgema koondhinde saanud taotlus.

PRIA teeb taotluse rahuldamise otsuse või rahuldamata jätmise otsuse 100 tööpäeva jooksul alates taotluse esitamise tähtaja viimasest päevast (taotlusvooru lõpust).
--

Taotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuse kohta saadetakse teile posti teel PRIA peadirektori otsuse väljavõte.

II PEATÜKK. TEGEVUSED PÄRAST TOETUSE MÄÄRAMIST

INVESTEERINGU TEOSTAMINE

Toetuse saaja teeb investeeringu ja esitab investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni kaheksas osas ühe taotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Samuti on võimalus taotleda tegevuse elluviimise rahastamist enne kulutuste tegemist (OTKA), mille kohta saab lähemalt lugeda <http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/teadmiseks/otka/>.

Investeeringut ei pea tegema kohe täies mahus, vaid investeeringut tõendavaid dokumente koos kuludeklaratsiooniga (edaspidi maksenõue) on võimalik esitada kuni kaheksas osas. Ehk mitmest investeeringuobjektist koosneva projekti puhul võib esitada

maksenõude pärast ühe objekti eest tasumist. Näiteks hoone rekonstrueerimise eest makstakse toetus välja ja teise objekti (seadmed) võite osta hiljem ning selle eest makstakse ka toetus hiljem välja. Samuti saab ka ehitiste korral esitada maksenõude(d) peale mingite ehitusjärgkude lõpetamist ja nende eest tasumist. Juhime tähelepanu, et ettemaks ei ole abikõlblik – st lisaks raha tasumisele peab olemas valmis ka vastav osa investeeringust.

Taotluse rahuldamise otsuse saamise korral peab toetuse saaja kavandatavast investeeringust tegema osa, mis moodustab vähemalt 25% investeeringu maksumusest. Selle tegemist tõendavad dokumendid tuleb esitada PRIA-le koos kuludeklaratsiooniga kuue kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Ülejäänud investeering peab olema tehtud kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2014. aastal.

Investeeringu tegemist võib alustada ja investeeringu tegemist tõendavad dokumendid võivad olla väljastatud alates taotluse esitamise päevale järgnevast päevast.

Kui te ei ole investeeringut ettenähtud tähtajaks teinud ja selle kohta maksenõuet PRIA-le esitanud, siis toetust välja ei maksta.

Kui te ei ole investeeringut ettenähtud tähtajaks täielikult teinud ja/või see ei täida taotluses lubatud eesmärki ning teile on toetus osaliselt välja makstud, siis nõutakse juba varem välja makstud toetus tagasi.

INVESTEERINGUOBJEKTI TÄHISTAMINE

Maaelu arengukava toetuse abil rahastatud objektid tuleb tähistada vastavalt põllumajandusministri määrusele „Maaelu arengu toetuste andmisest ja kasutamisest teavitamise, selle avalikustamise ning toetatud objektide tähistamine ja Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osaluse viitamise kord“ kohaselt, mille aluseks on Euroopa Komisjoni määruses nr 65/2011 kehtestatud eeskirjad.

Tähistamiseks tuleb kasutada Maaelu arengukava logo koos Euroopa Liidu embleemi ja juhtlausega. PRIA kontrollib tähistuse olemasolu. Tähistust tuleb säilitada vähemalt viis aastat pärast PRIA poolt viimase väljamakse tegemist.

Täpsemad juhised objektide tähistamiseks leiate aadressil www.pria.ee/toetused/valdkond/teadmiseks/objektide_tahistamine.

MUUDATUSED INVESTEERINGU TEGEMISEL

Toetuse abil elluviidav investeering peab vastama esialgsele taotlusele - kaubad-teenused peavad vastama nendele hinnapakumistele, mis taotlusdokumentide hulgas esitati. Samas võivad kahe aasta jooksul hinnad või võimalused muutuda, näiteks omaaegsesse hinnapakumisse kirja saanud masinat enam ei müüdagi või on hinnapakumise teinud firma tegevuse lõpetanud või ilmnevad ehitise rekonstrueerimise käigus vajadused projekti muudatuseks jne. Seega on arusaadav, et alati ei saa investeeringut ellu viia täpselt algselt planeeritud kujul, kuid muudatusi tehes arvestage, et:

- tegevuse või investeeringuobjektiga seotud muudatuseks peab olema PRIA kirjalik nõusolek;

Juhime tähelepanu, et nõue hõlmab sisulisi muudatusi. Ehk kui ehituse käigus selgub, et üks tuleb teha planeeritud kohast 2 meetrit paremale, siis selleks ei ole vaja PRIA nõusolekut. Kui aga ehituse käigus muutuvad ruumide mahud ja/või lõplikud kasutamise otstarbed, siis selleks on vaja eelnevalt PRIA nõusolekut. Masinate soetamisel näide, et kui muutub masina mark aga omadused jäävad samaks, siis ei ole vaja eelnevalt PRIA nõusolekut, aga kui muutuvad masina omadused (erinevad kasutusvõimalused, võimsus vms), siis on. Küsimuste tekkimisel soovime helistada PRIA investeringutoetuste infotelefonil 737 7678.

- kui investeering odavneb, väheneb ka toetus;
Kui kulud kujunevad taotlusse kirjapandust odavamaks, saab taotleja kuludokumentide alusel kätte meetme määruses sätestatud protsendi ulatuses toetust: näiteks kui toetuse määr on 50% projekti abikõlblikust maksumusest, siis hüvitataksegi 50% tegelikust summast. Kui objekti odavnemise tõttu kujunes summa planeeritust väiksemaks, siis saab PRIA välja maksta hüvitise vaid odavnemise hinna alusel ja sellega loetakse taotletud investeering teostatuks.
Seejuures objektide odavnemise arvelt vabanevat toetust ei saa kasutada muude investeeringute tegemiseks.
- kallinemise puhul lisatoetust ei maksta;
Kui objekt läheb planeeritust (taotlusesse kirjutatust) kallimaks, siis vajalik lisaraha tuleb leida toetuse saajal endal, sest PRIA määratud toetuse summa on lõplikult „lukus“. Enamiku investeeringumeetmete puhul ületab taotlusvoorde summa taotlusvooru eelarveks eraldatud summat ning PRIA määrab toetused täpselt eelarve piires. Lisaraha polekski projektide kallinemise puhul kusagilt võtta.
- käibemaksukohustuslaseks registreerimisel väheneb toetus.
Kui taotleja ei ole taotlemise hetkel olnud käibemaksukohustuslane ja ta on küsinud toetust ka käibemaksule aga on enne investeeringu tegemist muutunud käibemaksukohustuslaseks, siis tuleb arvestada ka sellega, et toetuse summa väheneb esialgu käibemaksule määratud toetusesumma osa võrra.

MAKSENÕUDE ESITAMINE

Toetusraha kättesaamiseks peate PRIA-le esitama maksenõude (kuludeklaratsiooni koos investeeringut tõendavate dokumentidega). Selleks tuleb täita kuludeklaratsioon, mille saate PRIA kodulehelt või [e-riigiteatajast](#). Samuti võite kuludeklaratsiooni blankette küsida PRIA maakondlikest teenindusbüroodest. NB! Jälgige kindlasti, et esitate õige kuludeklaratsiooni vormi.

Maksenõue tuleb esitada PRIA-le aadressil:

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet
Maaelu investeeringutoetuste büroo
Narva mnt. 3, Tartu 51009

Dokumendid võib sel aadressil ka ise kohale tuua või saata digitaalselt aadressil info@pria.ee. Lisainformatsiooni saate investeeringutoetuste infotelefonil 737 7678 või aadressil info@pria.ee.

Deklaratsiooni täites pidage silmas järgnevat:

- Märkige kuludeklaratsioonile taotleja nimi, registrikood, taotluse viitenumber ja investeeringuobjekti katastriüksuse number
- Vastavasse lünka kuludeklaratsioonil märkige kindlasti, mitmenda kuludeklaratsiooni käesoleva taotluse kohta esitate ja selle kuludeklaratsiooniga esitatav maksenõude abikõlblik summa.
Siinkohal pidage meeles, et kuludokumente on teil võimalik esitada kuni kaheksas osas. Tehtud investeeringu maksumus märkige käibemaksuta, kui käibemaks ei ole toetatav, ja käibemaksuga, kui käibemaks on toetatav.
- Kui esitate korruga makset tõendavaid dokumente mitme investeeringuobjekti kohta märkida kõik esitatavad dokumendid ühele kuludeklaratsioonile.
- Tehke rist kasti “lõplikult”, kui saadate kuludeklaratsiooniga:
  - korruga kogu projekti investeeringut tõendavad dokumendid;
  - projekti viimase osa teostamist tõendavad dokumendid.
- Tehke rist kasti “osaliselt”, kui esitate kuludeklaratsiooniga projekti osaliselt teostamist tõendavad dokumendid.

- Kui taotlete tegevuse elluviimise rahastamist enne kulutuste tegemist, täitke kuludeklaratsiooni p. 3.1 ja 3.2.
- Kui esitate kuludeklaratsiooni tõendamaks, et olete PRIA poolt toetatava tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel välja makstud toetusraha üle kandnud töövõtjale, kauba tarnijale või teenuse osutajale, täitke kuludeklaratsiooni p.3.3.
- Märkige kuludeklaratsioonile kuludokumentide arv ning nende numbrid ja kuupäevad.
- Kui kogu projekti või selle osa maksumus, mille kohta esitate kuludeklaratsiooni, on võrreldes taotluses esitatud investeeringu maksumusega muutunud, märkige investeeringu uus maksumus ning muutumise põhjus kindlasti ära ka kuludeklaratsioonil.

Investeeringut tõendavad dokumendid

Investeeringut tõendavad dokumendid, mis tuleb esitada koos kuludeklaratsiooniga, on järgmised:

1. Hankija poolt taotlejale väljastatud arve või arve-saatelehe ära kiri
Arvel peavad olema järgmised „Käibemaksuseaduses“ ja „Raamatupidamise seaduses“ nõutavad andmed:
  - müüja nimi, aadress ja registreerimisnumber või isikukood ning käibemaksukohustuslasena registreerimise number;
  - arve number ja väljastamise kuupäev;
  - ostja nimi ja aadress;
  - kauba või teenuse nimetus, kogus, hind ning kaupade ja teenuste kogumaksumus ilma käibemaksuta ja koos käibemaksuga käibemaksumäärade lõikes;
  - kauba või teenuse maksustatav väärtus, juhul kui see erineb eelmises punktis nimetatud hinnast;
  - käibemaksusumma käibemaksumäärade lõikes;
  - kauba väljastamise või teenuse osutamise kuupäev, juhul kui see erineb arve väljastamise kuupäevast;
  - arve vastuvõtja (toetuse saaja) allkiri. („Raamatupidamise seadus“: majandustehingut kirjendavat raamatupidamiskohustuslast esindava isiku allkiri (allkirjad), mis kinnitab (kinnitavad) majandustehingu toimumist).
2. Maksekorralduse ära kiri või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte, mis kinnitab arve või arve-saatelehe eest tasumist.
Maksekorralduse selgituse lahtrisse märkige tasutava arve või arve-saatelehe number ja hankija poolt arve väljastamise kuupäev. Kulutus peab olema tehtud taotleja poolt, seega peab maksekorraldusel olema maksjaks kindlasti taotleja. Arve eest peab tasuma pangaiulekandega. Sularahamaksed ei ole abikõlblikud ja selle eest toetust välja ei maksta.
3. Kui investeeringuobjektiks on ehitised, siis osutatud teenuse või tehtud töö või müüdud kauba üleandmist-vastuvõtmist tõendava dokumendi ära kiri, mille on koostanud see isik, kellelt taotleja tellis teenust või tööd või ostis kaupa.
Tööde üleandmise-vastuvõtmise akt peab olema allkirjastatud kahepoolsetl, st nii tööde üleandja kui ka vastuvõtja poolt.

Investeeringut tõendavad dokumendid kapitalirendi (liisingu) kasutamise korral

Investeeringu tegemisel võite kasutada „Krediidiasutuste seaduse“ alusel ja korras tegutseva krediidiasutuse või tema konsolideerimisgruppi kuuluva finantseerimisasutuse teenust, mille kontaktandmed leiate Finantsinspektsiooni kodulehelt (<http://www.fi.ee/?id=286>).

Kui teete oma investeeringu kapitalirendi tingimustel liisingufirma kaudu, on nõuded investeeringut tõendavatele dokumentidele mõnevõrra erinevad.

Kapitalirendi (liisingu) korral on investeeringut tõendavad dokumendid järgmised:

1. Hankija poolt liisingufirmale väljastatud arve või arve-saatelehe ära kiri;
Ära kirjal peavad olema eelmises peatükis nimetatud „Käibemaksuseaduses“ ja „Raamatupidamise seaduses“ nõutavad rekvisiidid.
2. Arve või arve-saatelehe tasumist kinnitav maksekorralduse ära kiri või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte, mis kinnitab arve või arve-saatelehe eest tasumist;
Maksekorraldus, millega liisingufirma on tasunud hankijale tema väljastatud arve eest.

3. Liisingufirma ja taotleja vahelise kapitalirendilepingu äraakiri koos lepingu juurde kuuluva maksegraafiku äraakirjaga. Liisingulepingu maksegraafik ei tohi olla pikem kui 60 kuud (järelvalveperiood).

MAKSENÕUDE KONTROLL

Kõikide maksenõuete suhtes teostatakse PRIAs halduskontrollid, mis hõlmavad kõiki võimalikke ja asjakohaseid haldusmeetmetega kontrollitavaid üksikasju. Kontrollitakse kaasfinantseeritavate toodete või teenuste tarnimist, taotletavate kulutuste reaalsust, lõpetatud tegevust võrreldes tegevusega, millele toetusetaotlus esitati ja toetust anti.

Kui teie kuludeklaratsiooniga esitatavates dokumentides on puudusi või vigasid, tehakse teile järelepärimine. Kuna toetuse väljamaksmine toimub kolme kuu jooksul alates korrektsete dokumentide laekumisest PRIA-sse, siis järelepärimine lükkab toetuse väljamakse tähtaega edasi. Seega, olge investeeringu tegemist tõendavate dokumentide saatmisel tähelepanelik, et kõik vajalikud dokumendid saaksid saadetud ja oleksid korrektselt vormistatud.

INVESTEERINGU TEOSTAMISE KONTROLL

Enne toetuse lõplikku väljamaksmist kontrollib PRIA vähemalt üks kord investeeringu elluviimist ettevõttes kohapeal. Sõltuvalt osamaksete arvust ja investeeringu olemusest võib kontroll toimuda ka mitmel korral. Kontrolli käigus veendutakse, et investeering oleks tehtud taotluses näidatud mahus ja kujul. Samuti kontrollitakse PRIAsse esitatud investeeringut tõendavad dokumente.

Kontrolli aeg lepitakse teiega eelnevalt kokku. Kontrolli hõlbustamiseks on soovitatav, et kohal oleks ka kontrollitava ettevõtte raamatupidaja. Kontrolli lõppedes täidab inspektor kontrollakti, mille allkirjastavad mõlemad pooled. Taotleja poolt peab alla kirjutama allkirjaõiguslik isik.

Vajadusel võib inspektor nõuda kontrolli käigus täiendavaid dokumente. Need võivad olla näiteks ehitise kasutusluba, välisõhu saasteluba, vee erikasutusluba, jäätmeluba, maavara või maa-ainese kaevandamisluba või muud vajalikud load või tõendid.

Kui kontrolli käigus leitakse puudus, mida on võimalik mõistliku aja jooksul kõrvaldada, siis tehakse toetuse saajale ettekirjutus ning toetust enne selle täitmist välja ei maksta. Kui leitud puudust ei ole võimalik kõrvaldada, siis toetust välja ei maksta.

VÄHENDAMINE JA VÄLJAARVAMINE

Kui maksenõude ja/või investeeringu teostamise kontrolli tulemusena leitakse, et toetuse saaja esitatud maksenõude summa ületab tegelikku abikõlblikku toetusesaajale makstavat summat rohkem kui 3 %, vähendatakse toetusesaajale makstavat summat omakorda esitatud ja abikõlblike summade vahe võrra. Vähendamist ei rakendata, kui toetusesaaja suudab näidata, et ta ei ole süüdi mitteabikõlblike summade kaasamisel.

Näiteks on esitatud maksenõue summas 100 000 eurot, saamaks toetuse väljamakset summas 50 000 eurot (toetuse määr 50%) ning kontrollimisel leitakse, et tegelikult sisaldab maksenõue abikõlblike kulutusi ainult 90 000 eurot. Sel juhul rakendatakse vähendamist, sest need summad (100 000 eurot ja 90 000 eurot) erinevad rohkem kui 3%. Seega tuleb väljamakstavat summat vähendada nende

summade vahe võrra ($100\ 000 - 90\ 000 = 10\ 000$). Reaalne väljamakstav toetus on seega $40\ 000$ eurot ($100\ 000 - 10\ 000$ (mitteabikõlblik osa) $- 10\ 000$ (vähendamise osa) $= 80\ 000 * 50\% = 40\ 000$). Vähendamise arvelt (antud näites $10\ 000$ eurot ei saa hiljem esitada uusi abikõlblikke kulutusi. Vähendamise nõue on kirjeldatud Euroopa Komisjoni määruses nr 65/2011 artiklis 30.

Kui leitakse, et toetusesaaja on tahtlikult esitanud valeandmeid, siis antud taotluse alusel toetust ei maksta ning juba välja makstud summad nõutakse tagasi. Lisaks arvatakse toetusesaaja välja sama meetme alusel toetuse saamisest sel aastal, mil rikkumine avastati ning sellele järgneval kalendriaastal.

TOETUSE VÄLJAMAKSMINE

Nõuetekohaste investeeringut tõendavate dokumentide esitamisest kuni väljamakse tegemiseni võib minna aega kuni 3 kuud. Järelepärimine võib väljamakse tähtaega edasi lükata.
Kõik arveldused toimuvad ainult pangaülekannetega.

Kui investeeringu teostamise kontrolli tulemus on positiivne, siis koostab PRIA toetuse väljamaksmise käskkirja, valmistab ette maksekorralduse ja saadab selle Rahandusministeeriumi riigikassa osakonda e-Riigikassasse ülekande tegemiseks. Toetussumma kantakse teie pangaarvele. Kui olete teinud investeeringu liisingu abil, kantakse toetus otse liisingufirma arveldusarvele.

Palun hoolitsege varakult selle eest, et kliendiregistris olev info oleks õige, vastasel korral ei pruugi toetus laekuda teie soovitud arveldusarvele. Kõik muudatused peaksid olema kliendiregistris tehtud vähemalt nädal enne makse saamist.

Tundke huvi selles vastu, et liisingufirma vähendaks liisingufirma arveldusarvele laekunud toetussumma võrra teie järgnevate perioodide väljaostumakseid.

Toetuse summa kantakse pangaarvele, mis on registreeritud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris teie esitatud avalduse alusel.

JÄRELKONTROLL

Eesmärgiga tagada saadud toetuse sihipärane kasutamine, teeb PRIA veel viie aasta jooksul pärast toetuse väljamaksmist järelkontrolle. Järelkontrollid tehakse valimi alusel.

Järelkontrollist informeeritakse toetuse saajat samamoodi nagu eelnevate kontrollide korral. PRIA inspektor kontrollib investeeringuobjekti olemasolu ja sihipäraselt kasutamist ning teiste institutsioonide ja ametite koostatud akte ja lube.

Korruptsiooni ja vigade vältimiseks kontrollitakse ka PRIA teenistujate tööd. Seega võib juhtuda, et teid ja teie investeeringut kontrollitakse mitu korda. Kontrollijateks võivad olla PRIA teenistujad (nt inspektori läbiviidud eelkontrolli teeb teistkordselt üle PRIA keskuse ametnik), Riigikontroll, Euroopa Komisjoni audiitorid või muud selleks volitatud ametnikud.

NÕUDED TOETUSE SAAJALE

Toetuse saaja on kohustatud:

- investeeringuobjekti säilitama ja sihipäraselt kasutama vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;

- saadud toetusraha mittesihipärase kasutamise korral PRIA nõudmisel tagasi maksuma;
- võimaldama teostada toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet;
- eristama selgelt oma raamatupidamises toetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest

Lisaks peab toetuse saaja PRIAt kirjalikult teavitama alates taotluse esitamisest kuni viie aasta möödumiseni arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest:

- oma postiaadressi või kontaktandmete muutumisest;
- ettevõtja ümberkujundamisest, ühinemisest või jagunemisest ning ettevõtte või selle osa üleminekust;

ning PRIAlt kirjalikult nõusoleku saamiseks:

- tegevuse või investeeringuobjektiga seotud muudatusest;
- toetuse saamise või toetuse kasutamisega seotud muust asjaolust, mille tõttu taotluses esitatud andmed ei ole enam täielikud või õiged.

TOETUSE TAGASINÕUDMINE

Toetus kuulub tagasinõudmisele juhul, kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et investeeringuobjekti ei ole säilitatud ja sihipäraselt kasutatud, toetuse saaja on esitanud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või takistab kontrollimist, investeeringuobjekt on hävinud toetuse saaja süül, toetuse saaja on jätnud tähtaegselt täitmata järelevalveametniku ettekirjutuse toetuse ebaõige kasutamise rikkumise lõpetamiseks, edasiste rikkumiste ärahoidmiseks ja rikkumisega tekitatud tagajärgede kõrvaldamiseks, toetuse saaja ei ole lõpetanud investeeringu elluviimist täies mahus (eesmärk jääb täitmata) või ilmneb tagantjärgi mõni asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud.

Sellisel juhul teeb PRIA toetuse tagasinõudmise otsuse. Selgituse, kuidas toimida siis, kui teile on saadetud käskkirja väljavõte toetuste tagasinõudeotsusega, leiate PRIA kodulehelt aadressil www.pria.ee/toetused/valdkond/teadmiseks/volad_ja_tagasinouded/.

SALDODE KONTROLLIMINE

Majandusaasta lõppedes saadetakse saldokinnitused nendele toetuse saajatele, kelle suhtes on PRIA-l kohustusi või nõudeid ning kelle summaarne kliendipõhine nõue või kohustus on suurem kui 639,12 eurot. Saldokinnitused võimaldavad taotlejatel kontrollida aasta lõpu seisuga kohustuste või nõuete saldod ja lahknemuste korral selgitada välja erinevused.

Saldokinnitused postitatakse hiljemalt 31. jaanuaril ning vastuseid ootab PRIA faksi või posti teel tagasi kümne päeva jooksul.